

IRÁNYTŰ INTÉZET

2015. OKTÓBER

Vörösből kékbe?

A Szabadságpárt már Bécs városát ostromolja

Az Európai Unió egyelőre küszködik a migránsválsággal, nem tud felmutatni egy széles körben elfogadott, hatékony, közös megoldást a krízis kezelésére, így nemcsak a probléma okozta külső fenyegetettséggel, de még a feszítő belső ellentétekkel is meg kell vívnia. Az inkompetens európai szintű válaszok, és az ahhoz jellemzően társuló, a közvélemény elvárásaira nem reflektáló tagállami bevándorláspolitikák a politikai erőviszonyok radikális változásának lehetőségét is magukban hordozzák. Kitűnően példázza ezt többek között Ausztria az egyre csökkenő támogatottságot élvező kormánypártjaival, és a felfutó népszerűségnek örvendő Szabadságpárttal. A számos nyugati bevándorlásellenes, gyakran euroszkeptikus párthoz hasonlóan szélsőjobboldali, jobboldali populista, idegen- és iszlámellenes jelzővel előszeretettel illetett, 2005-től H-C Strache vezette FPÖ valójában egy kemény nacionalista szólamokkal operáló, az osztrák politikai skála jobbszélén elhelyezkedő konzervatív párt, mely mára a közvélemény-kutatások élére tört. Szövetségi állam lévén Ausztriában a választók a legutóbb 2013-ban megtartott nemzeti választás mellett a tartományok vezetéséről is döntenek, idén a 9-ből már 3 tartományi parlament összetételéről is szavazhattak, illetve vasárnap Bécsben is az urnákhoz járulnak. Az idei választásokon a FPÖ-nek áll a zászló, ugyanis Styria, Burgenland és Felső-Ausztria is tekintélyes sikert hozott a pártnak.

A Magyarországgal határos Burgenland tartományban a Szabadságpárt mind a szociáldemokraták (SPÖ), mind a konzervatívok (ÖVP) kárára 9%-ról 15%-ra növelte arányát, mely bár jelentősen elmarad a győztes SPÖ 41,9%-ától, a szociáldemokraták ajánlata miatt kiemelt fontossággal bír. A 2010-ben az abszolút többséget elvesztő SPÖ ugyanis a Szabadságpártot kérte fel koalíciós partnernek. Strache pártjának tartományi szintű kormányparti pozíciója mérföldkő lehet mind a bécsi, mind a 2018-as általános választások felé

vezető úton. A szélsőségesnek bélyegzett pártokat ugyanis a növekvő társadalmi támogatottság mellett elsősorban a koalíciók képesek legitimálni, így az FPÖ esetében az, hogy a partnerségtől minden szinten elhatárolódó szociáldemokraták most „baráti jobbot” nyújtottak, az országos politikára tekintettel is hatalmas horderővel bír. A koalíciós partnerség mögött persze feltételezhetően a Szabadságpárt szavazóinak elszívása húzódik meg, melyre egyértelműen a migránsokkal, bevándorlókkal szembeni jobboldali retorika átvételével, a szövetségi kormány felé szigorúbb menekült- és bevándorláspolitikai igényének felmutatásával kerülhet majd sor. Az FPÖ számára ez a koalíciós szerep tehát nagy lehetőség, de egyben hatalmas kihívás is.

Burgenland, azaz Őrvidék vezetésének politikai összetétele hazánk szempontjából is sarkalatos kérdés, egyrészt a magyarlakta falvak, másrészt határmenti tartomány lévén a kimagasló számú ingázó munkavállalónk miatt. Az FPÖ bevándorlásellenes szövegei így a négy szabadság egyikével, a szabad munkaerő-áramlással élő magyarok ellen is irányultak, mely egyben a párt kemény euroszeptizmusát is hangsúlyozta. Az FPÖ visszaállított határellenőrzéssel, jelképes határral és létszámkorláttal is kampányolt, vagyis a választókat a munkalehetőségek osztrákok előtti felszabadításának ígéretével igyekezett megszólítani. Míg az FPÖ magyar munkavállalók elleni kampánya a határos területekre korlátozódik, addig az iszlám bevándorlás elutasítása Ausztria egész területén elsődleges kampányüzenetté vált. Az október 11-i bécsi választás is az „*Új mecsetek helyett új otthonokat!*” szlogenhez hasonló iszlámellenes frázisokra épül, a város rendkívül vegyes nemzetiségi összetétele miatt a fővárosban a kelet-európai, illetve uniós bevándorlók elutasítására fókuszáló kampánynak nincs táptalaja. A hétfői bécsi választás különlegessége, hogy a város egyben tartomány (szövetségi állam), vagyis a főváros polgármestere egyben Bécs tartomány kormányzója, a Városi Tanács pedig annak törvényhozó szerve (Landtag) is.

A választást nem véletlenül övezi hatalmas médiafigyelem, az 1945 óta kormányzó szociáldemokraták ugyanis vasárnap elveszíthetik a „vörös várost”. Mind az SPÖ, mind a Néppárt támogatottsága lejtmenetben van, míg Burgenlandban előbbi 6,4, utóbbi 5,5 százalékponttal gyengült, addig Styriában 9, illetve 8,7 százalékpontot veszített a két párt, az FPÖ pedig 16,1 pontnyi növekedéssel megduplázta 2010-es eredményét. A tartományban a három párt támogatottsága, és így a parlament összetétele szinte kiegyenlített, a szociáldemokraták 15, míg az ÖVP és az FPÖ 14-14 mandátumot bírnak. Felső-Ausztriában a Néppárt 10,4, az SPÖ 6,5 százalékpontot esett, szemben a Szabadságpárt 15,1 százalékpontos emelkedésével, mellyel 30% fölötti szavazatarányt ért el. A három tartományi választás, valamint a közvélemény-kutatások tehát jó eredményekkel kecsegtetnek a Szabadságpárt vasárnapi szereplését illetően.

Bár az FPÖ-vel való együttműködéstől mindeztidáig (a súlyos nemzetközi aggodalmakat és szankciókat kiváltó koalíciós kormányzás időszakát leszámítva) elzárkóztak a politikai szereplők, a burgenlandi kormányalakítás megrengette az Szabadságpárthoz való viszonyulást, megnyitotta a kapukat a kooperáció felé. Felső-Ausztriában a győztes konzervatívok egyelőre tanácstalannak mutatkoznak a koalíciós partnert illetően, hiszen a zöldek mandátumai ezúttal nem elegendőek az abszolút többséghez. Az FPÖ bár egyelőre nem rázta le a szélsőséges jelzővel együtt járó béklyókat, az osztrák nagykoalíciós tradíciók (az FPÖ 30, az SPÖ csupán 18%-ot szerzett) azonban a nacionalista párt malmára hajtják a vizet. A kérdés végül a bécsi eredményekkel együtt dől majd el, a konzervatívok ugyanis kivárják a hétvégét a kormányalakítással.

A szociáldemokraták az előző ciklusban is koalícióban, mégpedig a zöldekkel kormányoztak, fővárosi gyengülésükkel az egypárti kormányzás lehetősége tehát elképzelhetetlen. Az FPÖ koalícióképességének esélylatolgatásakor mindenképp érdemes az országos politikai befolyását is számba venni. Faymann szociáldemokrata kancellár – talán éppen a már említett taktikai okok miatt – Burgenlandban engedélyezte ugyan a koalíciót, ám szövetségi szinten kizárta annak lehetőségét, és tekintve, hogy a kék szín (FPÖ) a fővárosi vezetésben nemzetközi szinten sem maradhatna szó nélkül, a partnerség jóváhagyása részéről veszélyes vállalkozás volna. Az osztrák Szabadságpárt jelenlegi növekedését karizmatikus vezetője mellett egyértelműen a migránskrízisnek, illetve az arra nem megfelelő válaszokat nyújtó nagykoalíciónak köszönheti. Míg Faymann élesen bírálja a magyar kormány bevándorláspolitikáját, addig puha hozzáállása miatt szavazói átpártoltak a bevándorlásellenes FPÖ-höz, ráadásul a politikai légkörre reflektálva még a konzervatívok is megfenyegették a koalíció felbontásával. Magyarországon ezzel szemben Orbán Viktor kemény, határozott fellépésével európai véleményvezérré nőtte ki magát, maga mögé állítva teljes szavazótábora mellett az ingadozók egy csoportját is. A Jobbikhoz hasonlóan egyelőre a brit Függetlenségi Párt sem profitált az aktuális krízisből, hiszen Cameron konzervatív kormánya is a választók érzelmeire reflektáló hangot üt meg a kérdésben, mely részben realizálódik a politikai cselekvés szintjén is.

Bár a bevándorlás Nyugat- és Észak-Európában már korábban számos, konkrétan annak megfékezéséért küzdő pártot hívott életre, még e leggyakrabban iszlámellenesnek nevezett pártok támogatottsága is elsődlegesen a kormányzópárt közvéleményhez idomult politikájának, tevékenységének függvénye. A bevándorlásellenes pártok erősödése tehát nem magától értetődő, ettől függetlenül egész Európában érezhető a tendencia. Legyen szó a Dán Néppártról vagy a Svéd Demokratákról, a kutatások támogatóik számának növekedéséről számolnak be, de Marine Le Pen népszerűsége is kimagasló, a 2017-es elnökválasztáson rá voksolna a legtöbb francia választó.

„Idegenként a saját hazában!”, egy szlogen a sok közül, mellyel a Szabadságpárt népszerűségének folyamatos emelkedését köszönheti. A három tartományi választáson a kormányzó nagykoalíció pártjai szavazótáboruk jelentős részétől búcsút vehettek, a bécsi választás pedig még bőven okozhat fejfájást a szociáldemokratáknak. A trend egyértelmű, az FPÖ, köszönhetően a közhangulatot a migránskrízis közepette figyelmen kívül hagyó kormányzati politikának, dinamikusan erősödik, a 2018-as választás pedig közeleg. Az elkövetkezendő években az Európa előtt álló kihívások mély változásokat generálhatnak, így Ausztria mellett érdemes lesz nyomon követni mind tagállami, mind uniós szinten a politikai erőviszonyok mozgását.

Sikos Ágnes

E-mail: info@iranytuintezet.hu

Honlap: www.iranytuintezet.hu

Blog: www.iranytuintezet.blog.hu

www.facebook.com/iranytuintezet

Telefon: +36-1-700-0760

Fax: +36-1-700-0770